

Ref. br.: 2024-1-ES01-KA220-ADU-000245715

XXI Adults

**Prilagođavanje obrazovanja odraslih
sistem za XXI vijek**

Predložak dobrih praksi

INSTITUTE for
ROMA and
MINORITIES
INCLUSION

DIPUTACIÓN
DE VALLADOLID

E-SCHOOL
EDUCATIONAL GROUP

EMPODERAR
DESENVOLVIMENTO ORGANIZACIONAL, SOCIAL, PROFESIONAL E PESSOAL

Co-funded by
the European Union

Naziv dobre prakse

Latarnicy2020.pl – Inovativni projekt digitalnog obrazovanja za odrasle u Poljskoj

Sažetak prakse

Kratak, lako razumljiv sažetak: Šta je praksa, za koga i u koju svrhu?

Latarnicy2020.pl Projekat je velika inicijativa usmjerena na poboljšanje digitalnih vještina među odraslima koji se suočavaju s digitalnom isključenošću. Praksa uključuje mrežu obučanih edukatora poznatih kao Latarnicy, koji pružaju personaliziranu digitalnu obuku u lokalnim zajednicama u različitim regijama. Cilj je pomoći odraslim učenicima da steknu osnovne digitalne kompetencije, povećaju svoje samopouzdanje u korištenju tehnologije i promoviraju socijalnu inkluziju kroz praktično i pristupačno obrazovanje.

Opis prakse – minimalno 2000 znakova

1) Kontekst / Pozadina

Koja je bila početna potreba ili problem?

Ko je bila ciljna grupa? Da li je to bio dio većeg programa ili projekta?

Latarnicy2020.pl Projekat je kreiran kako bi se riješio gorući problem u Poljskoj: mnogim odraslim osobama nedostajale su potrebne digitalne vještine za potpuno učešće u današnjem sve digitalnijem društvu. Ova digitalna isključenost posebno je uticala na starije odrasle osobe, ljude koji žive u ruralnim ili nedovoljno uslužnim područjima i druge ranjive grupe koje su se borile s pristupom ili korištenjem interneta i digitalnih tehnologija. Bez ovih osnovnih digitalnih kompetencija, mnogim odraslima je bilo teško obavljati svakodnevne zadatke, pristupiti javnim uslugama ili iskoristiti obrazovne i mogućnosti zapošljavanja na internetu.

Projekat se fokusirao na odrasle osobe starije od 18 godina koje su bile u opasnosti da budu zapostavljene zbog brzih tehnoloških promjena. To je uključivalo starije osobe, osobe s invaliditetom, stanovnike manjih gradova i druge koji su imali ograničenu izloženost ili povjerenje u digitalne alate. Ciljajući ove grupe, *Latarnicy2020.pl* je imao za cilj smanjiti društvenu nejednakost i pomoći većem broju ljudi da postanu aktivni, informirani digitalni građani.

Latarnicy2020.pl izgrađen na temeljima ranije inicijative pod nazivom Polska Cyfrowa Równych Szans (PCRS), koja je trajala od 2011. do 2015. godine i prepoznata je kao jedan od najvećih projekata digitalnog obrazovanja za odrasle starije od 50 godina u Evropskoj uniji. Projekat PCRS postavio je temelje za efikasne metode podučavanja i organizacijske modele, koje je *Latarnicy2020.pl* proširio.

Ovaj novi projekat bio je dio šireg napora za povećanje digitalne inkluzije širom Poljske, a podržali su ga Ministarstvo uprave i digitalizacije, kao i Evropska unija. Kombinujući vladinu podršku, stručno znanje i široku mrežu lokalnih edukatora, *Latarnicy2020.pl* je uspio dosegnuti raznolike zajednice i pružiti

visokokvalitetno, prilagođeno digitalno obrazovanje. Projekat je implementiran u 12 poljskih regija, osiguravajući široku geografsku rasprostranjenost i lokalnu relevantnost.

Ukratko, Latarnicy2020.pl je odgovorio na hitnu potrebu za smanjenjem jaza u digitalnim vještinama među odraslima, posebno onima koji su najviše izloženi riziku od isključenosti, mobilizacijom mreže obučениh edukatora za pružanje pristupačne obuke usmjerene na zajednicu. Ovo je pomoglo mnogim ljudima da poboljšaju svoje digitalne sposobnosti i potpunije učestvuju u digitalnom svijetu.

2) Ciljevi

Koji su bili ciljevi prakse? Šta je njen cilj bio poboljšati ili promijeniti?

Glavni cilj projekta Latarnicy2020.pl bio je poboljšanje digitalnih vještina među odraslima koji su u riziku od digitalne isključenosti. Cilj projekta bio je pomoći ljudima koji se bore s korištenjem računara, pametnih telefona, interneta i digitalnih usluga, kako bi mogli bolje sudjelovati u društvenom, obrazovnom i profesionalnom životu. Pružanjem praktične obuke, projekt je nastojao izgraditi samopouzdanje i osnovne kompetencije u digitalnim tehnologijama, čineći svakodnevne zadatke lakšim i pristupačnijim.

Još jedan važan cilj bio je stvaranje snažne mreže lokalnih edukatora, poznatih kao „Latarnicy“, koji bi ovu obuku provodili direktno u svojim zajednicama. Ovi edukatori su obučeni da koriste posebnu „metodu paljenja lampe“, koja se fokusirala na individualne potrebe, praktično učenje i bliski kontakt sa učesnicima. Cilj ove metode bio je da digitalno učenje učini efikasnijim i prilagođenijim tempu i interesima svakog učenika.

Projekat je također želio podići svijest o važnosti digitalnih vještina i potaknuti više odraslih da se koriste tehnologijom. Cilj mu je bio smanjiti društvene nejednakosti povezane s digitalnom isključenošću pomažući ranjivim grupama poput starijih osoba, osoba s invaliditetom i stanovnika ruralnih područja da dobiju pristup digitalnom svijetu.

Štaviše, Latarnicy2020.pl je planirao podržati lokalne institucije i zajednice povećanjem njihove sposobnosti da ponude digitalno obrazovanje i motiviranjem lokalnih lidera, nastavnika i zvaničnika da promoviraju digitalnu inkluziju.

Sveukupno, cilj projekta nije bio samo podučavanje tehničkim vještinama, već i podsticanje socijalne inkluzije, aktivnog građanstva i cjeloživotnog učenja. Poboljšanjem digitalne pismenosti, Latarnicy2020.pl je pomogao odraslima da postanu samostalniji, bolje informirani i povezani sa modernim društvom.

3) Implementacija / Metodologija

Kako se praksa sprovodila korak po korak?

Koje su aktivnosti ili metode korištene?

Koliko je vremena trebalo?

Latarnicy2020.pl Projekat je sproveden korak po korak kako bi se podržalo digitalno obrazovanje odraslih u 12 poljskih regija. Prvo je regrutovano 250 lokalnih edukatora pod nazivom Latarnicy. Ovi edukatori morali su imati osnovne digitalne vještine i određeno iskustvo u obuci. Učestvovali su u dvodnevnoj obuci, često online zbog COVID-19, gdje su naučili „metod paljenja lampe“ - praktičan i ličan način podučavanja digitalnih vještina.

Svaki Latarnik je kreirao Lokalni akcioni plan u kojem je detaljno navedeno gdje i kada će održavati obuke, ko će biti njihovi ciljni učesnici i koliko ljudi očekuju da će obučiti. Ovo je pomoglo u prilagođavanju obuka potrebama lokalne zajednice.

Sesije obuke su trajale oko 12 sati, ali su se mogle skratiti ako su učesnici brzo učili. Grupe su bile male (do 16 osoba) kako bi se osigurala personalizirana pažnja. Obuke su se fokusirale na svakodnevne digitalne vještine poput korištenja interneta, online javnih usluga, društvenih medija i osnovnog korištenja računara ili pametnog telefona. „Metoda paljenja lampe“ podsticala je prijateljsku, neformalnu atmosferu učenja.

Latarnicy podnosili su mjesečne izvještaje o svojim aktivnostima i napretku učesnika. Polaznici su polagali testove prije i poslije obuke kako bi mjerili napredak.

Projekat je trajao do maja 2022. godine, a obuke su trajale do aprila 2022. godine. Pored radionica, učesnici su imali pristup webinarima i regionalnim sastancima za daljnju podršku i razmjenu iskustava.

Sveukupno, projekat je kombinovao obuku edukatora, lokalno planiranje, radionice u malim grupama i kontinuiranu evaluaciju kako bi se pomoglo odraslima da razviju digitalne vještine i smanje digitalnu isključenost.

4) Rezultati / Ishodi

Koji su bili konkretni rezultati?

Kakav je uticaj praksa imala na učesnike?

Projekt *Latarnicy2020.pl* obučio je 326 digitalnih edukatora, poznatih kao *Latarnicy Polski Cyfrowej*. Ovi edukatori su pružili obuku za 17.864 učesnika, uključujući 1.645 osoba s invaliditetom, pomažući im da poboljšaju svoje digitalne vještine i smanje digitalnu isključenost.

Učesnici, od kojih su mnogi bili odrasli stariji od 50 godina s ograničenim prethodnim iskustvom u korištenju digitalnih alata, naučili su osnovne vještine kao što su sigurno korištenje interneta, pristup e-uslugama, online komunikacija i rukovanje digitalnim uređajima poput pametnih telefona i računara. Ova praktična obuka značajno je povećala njihovo samopouzdanje i sposobnost samostalnog snalaženja u digitalnom svijetu.

Projekat je također doprinio socijalnoj inkluziji omogućavajući učesnicima da se lakše povežu s porodicom, lokalnim institucijama i širom zajednicom putem digitalnih sredstava. To je smanjilo socijalnu izolaciju i podstaklo aktivnije učešće u društvu. Osim toga, lokalna tijela vlasti imala su koristi od građana koji su mogli bolje koristiti online javne usluge, povećavajući ukupnu administrativnu efikasnost.

Evaluacija putem procjena prije i poslije obuke potvrdila je jasna poboljšanja u digitalnim sposobnostima učesnika. Mnogi su izrazili entuzijazam za nastavak svojih digitalnih učenja, dok su edukatori cijenili personaliziranu "metod paljenja lampe", koja naglašava individualnu podršku i prilagođavanje obuke lokalnim potrebama.

Ukratko, Latarnicy2020.pl je efikasno izgradio digitalne kompetencije, promovisao socijalnu inkluziju i uspostavio održivu mrežu obučениh edukatora posvećenih podsticanju digitalne pismenosti u svojim zajednicama.

5) Priče učesnika – opcionalno

Kratki citati, lična razmišljanja ili iskustva koja dijele učesnici

„U osnovi, obuka je prilagođena potrebama učesnika. Učesnik izjavljuje šta želi da nauči, i to je ono što ga podučavamo. Za mnoge učesnike, ovi časovi su na početku veoma teški“, kaže Tadeusz Ruchlewicz, edukator Digital Lighthouse-a. „Mnogi od ovih ljudi su prije imali vrlo malo kontakta sa internetom. Obuka se uglavnom fokusira na različite zadatke vezane za rješavanje službenih stvari pomoću računara, kao što su e-usluge ili aktiviranje pouzdanog profila. To su teme s kojima učesnici obično imaju malo iskustva. Da li učesnici često imaju problema tokom časova? Stariji učesnici često nemaju čak ni najosnovnije vještine, poput klika mišem.“

Izvor:

Ruchlewicz, T. (2020). Intervju u videu: Latarnicy2020.pl – projekt digitalnog obrazovanja [YouTube video]. Preuzeto sa <https://www.youtube.com/watch?v=8uQCSOrWrw8>

6) Faktori uspjeha

Šta je učinilo praksu efikasnom ili inovativnom?

Je li bilo nekih jedinstvenih ili kreativnih elemenata?

Učinkovitost prakse Latarnicy2020.pl uveliko je proizašla iz njenog personaliziranog pristupa usmjerenog na zajednicu. Potrebe za učenjem svakog učesnika pažljivo su razmatrane, što je omogućilo edukatorima, poznatim kao Latarnicy, da prilagode svoje metode podučavanja individualnim nivoima vještina i interesima. Ovaj personalizirani pristup pomogao je u prevazilaženju početnih prepreka s kojima su se suočavali mnogi odrasli, posebno oni s malo ili bez prethodnog iskustva s digitalnom tehnologijom.

Još jedan ključni faktor bila je snažna mreža podrške izgrađena oko Latarnicyja. Ovi edukatori su bili temeljito obučeni i kontinuirano podržani putem webinarima, regionalnih sastanaka i pristupa namjenskoj digitalnoj platformi. Ovaj sistem je osigurao dosljedan kvalitet i motivaciju među trenerima, što se direktno odrazilo na bolje ishode učenja za učesnike.

Osim toga, sama „latarnicza metoda“ ili „metoda paljenja lampe“ bila je inovativna. Fokusirala se na integriranje digitalnih vještina u svakodnevne životne zadatke, čineći učenje relevantnim i odmah primjenjivim. Ova praktična orijentacija učinila je obuku zanimljivijom i smislenijom, posebno za starije odrasle osobe i one iz ranjivih grupa.

Lokalni akcioni planovi dali su projektu fleksibilnost i prilagodljivost. Latarnicy je imao autonomiju da dizajnira svoje rasporede i teme obuke prema specifičnim potrebama svojih zajednica. Ova decentralizovana i lokalizovana organizacija osigurala je da program ostane relevantan i dostupan u različitim regijama.

Konačno, uključivanje i plaćenih edukatora i volontera proširilo je doseg projekta, njegujući duh zajednice i omogućavajući širi spektar stilova i perspektiva podučavanja. Ova kombinacija pomogla je u izgradnji povjerenja i otvorenosti među učenicima, što je bilo ključno za njihovu motivaciju i održivi angažman.

7) Prenosivost / Preporuke

Može li se praksa primijeniti i negdje drugdje?

Koji su uslovi potrebni za uspješnu implementaciju?

Praksa Latarnicy2020.pl ima veliki potencijal za prenosivost na druge regije ili zemlje koje se suočavaju s izazovima u digitalnoj inkluziji odraslih. Njene ključne snage - personalizirano učenje, angažman zajednice i metoda "svjetlećih lampi" - mogu se prilagoditi različitim kulturnim i društvenim kontekstima, sve dok lokalni edukatori dobiju adekvatnu obuku i kontinuiranu podršku.

Uspješna implementacija na drugim mjestima zahtijeva nekoliko ključnih uslova. Prvo, neophodna je jaka mreža motivisanih i dobro pripremljenih lokalnih edukatora (slično Latarniciji). Ovi edukatori trebaju imati ne samo digitalne kompetencije, već i vještine za angažovanje i inspirisanje odraslih učenika, posebno onih koji su digitalno isključeni ili imaju manje samopouzdanja.

Drugo, program mora biti fleksibilan kako bi odražavao specifične potrebe i karakteristike lokalnih zajednica. Razvoj Lokalnih akcionih planova zasnovanih na detaljnoj analizi potreba pomaže u prilagođavanju sadržaja i načina izvođenja, osiguravajući relevantnost i dostupnost za ciljne grupe.

Treće, mehanizmi kontinuirane podrške poput redovne obuke, razmjene iskustava među vršnjacima i pristupa digitalnim alatima ili platformama ključni su za održavanje kvalitete i entuzijazma među edukatorima. Bez toga, motivacija i učinkovitost trenera mogu opasti.

Četvrto, kombinovanje plaćenih edukatora i volontera može povećati doseg i podstaći podržavajuću atmosferu u zajednici, što koristi angažmanu učenika.

Konačno, integriranje učenja digitalnih vještina sa svakodnevnim praktičnim zadacima i lokalnim problemima – kao što je to učinjeno u metodi „lamplighter“ – čini obuku smislenom i potiče trenutnu primjenu, povećavajući motivaciju učesnika i vjerovatnoću održivog utjecaja.

Uz ispunjenje ovih uslova, praksa bi mogla biti vrijedan model za inicijative digitalne inkluzije širom svijeta.

8) Savjeti / Savjeti za implementaciju – opcionalno

Kontrolne liste, lekcije ili savjeti za one koji žele primijeniti praksu.

Preporučujemo fokusiranje na sljedećih pet ključnih faktora uspjeha kao bitne elemente za efikasnu implementaciju ove prakse:

1. Dobro obučeni lokalni edukatori
Imati motivirane i vješte digitalne edukatore (Latarnicy) koji razumiju potrebe svoje zajednice ključno je za angažman i izgradnju povjerenja.
2. Individualizirani pristup učenju
Prilagođavanje sadržaja obuke specifičnim potrebama i tempu učesnika osigurava bolje rezultate učenja, posebno za one sa niskim digitalnim vještinama.
3. Snažna lokalna podrška i uključenost zajednice
Saradnja s lokalnim institucijama i zainteresovanim stranama pomaže u stvaranju podržavajućeg okruženja i promoviše šire učešće.
4. Kontinuirana obuka i mentorstvo za edukatore
Kontinuirani razvoj i podrška motiviraju edukatore i poboljšavaju kvalitetu pružene obuke.
5. Fleksibilni formati obuke
Nudjenje opcija obuke uživo i online omogućava pristup različitim učesnicima, uključujući i one s ograničenom mobilnošću ili vremenom.

9) Naučene lekcije - opciono

Najveća iznenađenja, prepreke ili ključne zaključke tokom implementacije.

10) Fotografije koje ilustruju opisanu praksu

Molimo priložite najmanje 3 fotografije koje se odnose na opisanu dobru praksu

PROFIL PRAKSE – KONTROLNA LISTA ZA KLASIFIKACIJU

Molimo označite sve kategorije koje se odnose na vašu opisanu praksu. Možete odabrati više od jedne.

VRSTA PRAKSE

- Lzarađivanje radeći
- Međugeneracijsko učenje
- Učenje u zajednici
- Digitalno / kombinovano učenje
- Učenje od vršnjaka
- Mentorstvo / koučing
- Kulturni/kreativni pristupi
- Saradnja / zasnovano na partnerstvu
- Ostalo (navedite):

CILJNA GRUPA

- Odrasli sa niskim kvalifikacijama
- NEET (Osobe koje nisu u obrazovanju, zaposlene ili se ne obučavaju)
- Migranti / Izbjegllice
- Starije odrasle osobe
- Žene
- Osobe s invaliditetom
- Druge ranjive grupe
- Opšta odrasla populacija

OKRUŽENJE ZA UČENJE

- Formalno
- Neformalno
- Neformalno

RAZVIJENE VJEŠTINE / KOMPETENCIJE

- Pismenost (čitanje, pisanje, razumijevanje)
- Numerički rad (matematika, logičko razmišljanje)
- Digitalne vještine
- STEM (nauka, tehnologija, inženjerstvo, matematika)
- Lično, društveno i učenje za učenje
- Građanske kompetencije
- Poduzetništvo
- Kulturna svijest i izražavanje
- Jezičke vještine
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine
- Zelene kompetencije
- Ostalo (navedite):

POTENCIJALNI KORISNICI

☒	Nastavnici / Edukatori
☐	Administrativno osoblje
☐	Uprava škole / centra
☐	Kreatori politika / Javna uprava
☒	Nevladine organizacije / Organizacije zajednice
☐	Ostalo (navedite):

Glosar kategorija (Objašnjenje stavki kontrolne liste)

Vrsta prakse

- Učenje kroz rad – učenje kroz praktične aktivnosti, metode zasnovane na praksi kao što su radionice ili stvarni zadaci.
- Međugeneracijsko učenje – aktivnosti koje uključuju učesnike različitih starosnih grupa koji uče jedni od drugih.
- Učenje u zajednici – učenje koje se odvija unutar lokalne zajednice, često kroz angažman u stvarnom životu.
- Digitalno / kombinovano učenje – obrazovanje korišćenjem digitalnih alata (online) ili kombinacija online i metoda licem u lice.
- Vršnjačko učenje – učenje među učesnicima sličnog statusa ili iskustva, uz međusobnu podršku.
- Mentorstvo / koučing – individualna podrška od iskusnije osobe za pomoć u učenju i ličnom rastu.
- Kulturni/kreativni pristupi – korištenje umjetnosti, muzike, pozorišta, pripovijedanja itd. kao alata za učenje.
- Saradničke / partnerske – prakse koje uključuju saradnju između organizacija ili grupa.
- Ostalo (navesti) – bilo koja druga metoda koja nije navedena gore.

Ciljna grupa

- Odrasli s niskim kvalifikacijama – odrasli koji imaju nizak nivo formalnog obrazovanja ili osnovnih vještina.
- NEET-ovi – osobe koje nisu u sistemu obrazovanja, zaposlenja ili obuke (često mladi odrasli).
- Migranti / Izbjegllice – osobe koje su se doselile iz druge zemlje, a često se suočavaju s izazovima integracije.
- Starije odrasle osobe – Odrasle osobe starije od 65 godina
- Žene – prakse koje se posebno bave potrebama žena.
- Osobe s invaliditetom – osobe s fizičkim, senzornim, intelektualnim ili mentalnim zdravstvenim invaliditetom.

- Druge ranjive grupe – grupe u riziku od isključenosti (npr. dugotrajno nezaposleni, beskućnici).
- Opšta odrasla populacija – prosječni odrasli koji nisu u određenim kategorijama.

Okruženje za učenje

- Formalno – učenje u okviru zvaničnih obrazovnih sistema, certificirani kursevi (npr. škole, univerziteti).
- Neformalno – organizirano učenje izvan formalnog sistema (npr. radionice, obuka u zajednici).
- Neformalno – učenje kroz svakodnevna iskustva, bez strukturiranog kursa (npr. volontiranje, porodica).

Razvijene vještine / kompetencije

- Pismenost – čitanje, pisanje i razumijevanje tekstova (uključujući funkcionalne tekstove poput obrazaca).
- Numerički rad – korištenje matematike i logičkog zaključivanja.
- Digitalne vještine – korištenje digitalnih alata, npr. kreiranje CV-a, online alata, online platformi.
- STEM – nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematika.
- Lično, društveno i učenje učenja – samosvijest, motivacija, timski rad, vještine cjeloživotnog učenja.
- Građanske kompetencije – aktivno građanstvo, razumijevanje demokratije i društvene odgovornosti.
- Preduzetništvo – kreativnost, inovacija, upravljanje projektima, preuzimanje rizika.
- Kulturna svijest i izražavanje – uvažavanje i stvaranje kulturnog sadržaja (npr. umjetnost, muzika).
- Jezičke vještine – sposobnost komunikacije na jednom ili više stranih jezika.
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine – praktične vještine korisne u određenim poslovima ili profesijama.
- Zelene kompetencije – znanje i ponašanja koja podržavaju održivost i brigu o okolišu.
- Ostalo – bilo koje druge razvijene vještine (molimo navedite).

Potencijalni korisnici– grupe koje bi mogle imati koristi od primjene, prilagođavanja ili inspiracije ovom praksom u svom radnom kontekstu.

Napomena: Ove kategorije slijede okvire EU kao što su Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje (2018), Akcioni plan za osnovne vještine (2025) i Vodič za program Erasmus+ 2025 – Glosar

